

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2016/2017

Destinace (země, město): Maďarsko, Budapešť

Jméno, příjmení: Mgr. Zuzana Muchová

Místo působení:

ELTE - BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR

Szláv és Balti Filológia Intézet

Szláv Filológia Tanszék - Cseh nyelv

1088 Budapest, Múzeum krt. 4/D

Kontakty

vedoucí katedry: **Dr. Lukács István**, intézetigazgató és tanszékvezető, egyetemi tanár, **kontakt:**

lukacs.istvan@btk.elte.hu

vedoucí bohemistiky: **Dr. Fedoszov Oleg**, egyetemi adjunktus, szakfelelős, **kontakt:** fedoszov@gmail.com

lektorka češtiny: **Mgr. Zuzana Muchová**, působí od února 2015, **kontakt:** zuzana.muchova@gmail.com

Počty studentů

1. ročník bakalářského studia: 15

2. ročník bakalářského studia: 5

3. ročník bakalářského studia: 11

1. ročník navazujícího magisterského studia: 1

2. ročník navazujícího magisterského studia: 2

Jedná se o studenty řádného denního studia, jejichž semestrální studium je ukončeno písemným zápočtovým testem a známkou. V případě prvního ročníku bakalářského studia skládají všichni studenti na konci 2. semestru jazykovou zkoušku (písemnou i ústní) na úrovni A2. V případě třetího ročníku bakalářského studia skládají všichni studenti na konci 6. semestru jazykovou zkoušku (písemnou i ústní) na úrovni B2. Pokud studenti končí bakalářské studium oboru český jazyk a literatura, které však mají jako svůj hlavní obor, píší také závěrečnou bakalářskou práci, kterou následně obhajují, dále pak skládají bakalářskou rigorózní zkoušku z českého jazyka a literatury (písemnou i ústní).

Pokud končí navazující magisterské studium oboru český jazyk a literatura, končí studium závěrečnou magisterskou prací psanou v českém jazyce, kterou následně obhajují, dále pak skládají magisterskou

rigorózní zkoušku z českého jazyka a literatury (písemnou i ústní). Za všechny zkoušky jsou studentům udělovány kredity, vždy v souladu s danou úrovní a daným typem zkoušky.

Kromě seminářů praktického jazyka pro studenty oboru český jazyk a literatura se konají také dvousemestrální semináře pro studenty dalších slovanských jazyků, protože tito studenti musí v průběhu svého studia složit zkoušku z dalšího slovanského jazyka. V tomto roce dvouhodinový kurz určený posluchačům slavistiky navštěvovalo 10 studentek. Dále se konají dvou či čtyřsemestrální kurzy češtiny pro studenty oboru středoevropská studia, které v letošním akademickém roce navštěvovali 3 studenti.

Někteří ze studentů využili možnosti a odjeli do ČR v rámci výměnného programu Erasmus+ nebo na Letní školu slovanských studií. Dva z mých studentů odjeli na měsíční stáže nabízené Karlovou univerzitou a Univerzitou Pardubice. Mnozí studenti jezdí do České republiky také jako „turisté“, a to nejen aby viděli města a památky, ale aby si našli české kamarády a měli alespoň nějakou šanci procvičit si svoje jazykové znalosti. Jedna studentka prvního ročníku bakalářského studia se dokonce rozhodla strávit léto v ČR jako brigádnice na farmě.

Výuka

Výuka je koncipována jako tříleté bakalářské studium + navazující dvouleté magisterské studium. V návaznosti je také možné přihlásit se do tříletého postgraduálního studijního programu. V rámci výuky češtiny studenti v zimním i letním semestru navštěvují hodiny praktického jazyka, hodiny jazykových a literárních přednášek/seminářů. Dále pak mohou navštěvovat seminář věnovaný české kultuře a historii.

Tento rok se v letním semestru také poprvé konal překladatelský seminář. Seminář pod vedením bohemisty a překladatele Mártona Bekeho se konal jako bloková výuka v prostorách Českého centra a byl určen pro studenty s pokročilou znalostí češtiny.

Další novinkou byl filmový seminář konaný pod vedením Andora Mészárose, a to opět v prostorách Českého centra, které má technické zázemí (filmový sál). Tento seminář byl určen všem studentům a byl o něj velký zájem.

Hodinová dotace kurzů praktického jazyka se liší podle ročníku a také podle toho, zda se jedná o major (hlavní jazyk/obor studia), nebo minor (druhý jazyk/obor studia). V prvním ročníku bakalářského studia kurz praktického jazyka zahrnuje 6 hodin týdně pro minor a 8 hodin týdně pro major. Ve druhém ročníku bakalářského studia jsou to 4 hodiny týdně pro minor a 6 hodin týdně pro major. Ve třetím ročníku se jedná o 4 hodiny týdně (minor i major). V prvním i druhém ročníku magisterského studia se jedná vždy o 3 hodiny týdně.

V letním semestru akademického roku 2016/17 tedy lektor českého jazyka odučil 26 výukových (45minutových) hodin (včetně seminářů pro studenty slavistiky a studenty středoevropských studií). Lektor je studentům k dispozici i ve svých konzultačních hodinách (dvě hodiny týdně), avšak vzhledem k relativně malému počtu studentů jsme já i moji kolegové studentům k dispozici samozřejmě i mimo své konzultační hodiny, kdykoli po vzájemné domluvě.

Lektor připravuje a opravuje závěrečné semestrální zápočtové testy, připravuje a opravuje jazykové zkoušky pro úroveň A2 a B2 a rovněž se účastní rigorózních zkoušek a obhajob diplomových prací. Kromě toho připravuje přijímací zkoušky pro navazující magisterské studium.

Co se týká realizace samotné výuky, probíhá ve vlastní učebně češtiny (bohužel se jedná o průchozí místnost) vybavené bílou stíratelnou tabulí. V případě většího počtu studentů (nad 10 studentů) musí lektor žádat o rezervaci jedné ze dvou větších učeben, jimiž katedra slovanských jazyků disponuje. Lektor má vlastní pracovní stůl v rámci pracovny, kterou sdílí s dalšími třemi kolegy a kde se také koná výuka. Technické vybavení pracoviště zůstalo v průběhu roku 2016/17 stejné (počítač s internetovým připojením a tiskárnou). U paní sekretářky je k dispozici kopírka, která je však v průběhu roku většinou mimo provoz. Pro lektora je tedy stále jistější používané materiály studentům poslat mailem, popřípadě si další materiály připravit v náležitém předstihu. Jedná se o časově vcelku náročné řešení (zejména skenování všech materiálů), které je však funkční. Ve zvláštních případech je stále možné využít počítač či tiskárnu s kopírkou v Českém centru.

Učebna češtiny je vybavena radiomagnetofonem, který byl zakoupen z peněz DZS.

Katedra slovanských jazyků bohužel není vybavena dostupnou technikou, která by se mohla využít pro případné promítání filmů, o které studenti projevíli zájem, či jiných videomateriálů. Využití zapůjčeného notebooku je vzhledem k dispozici učebny a počtu studentů neefektivní. Bohužel ani v případě zakoupení dataprojektoru zde nejsou prostory, v nichž by bylo možno jej využít, proto jsme přivítali nabídku Českého centra, které se ve svých prostorách rozhodlo konat filmový seminář.

Oddělení češtiny disponuje vcelku velkou knihovnou (více než 5000 svazků včetně řady periodik a různých sborníků). Nicméně knihovna je bohužel „katalogizována“ jen částečně (excelový soubor byl aktualizovaný v roce 2010). Za velice nešťastné pokládám zařazení publikací zakoupených z prostředků DZS (či zaslaných jako „vánoční dary“) do tohoto velkého fondu. Navíc některé publikace zakoupené za peníze DZS nejsou označeny ani razítkem/lepičkou „Program podpory českého kulturního dědictví v zahraničí“. Jakékoli dohledání knih je tedy velice zdlouhavé a časově náročné, popř. technicky nemožné. Vzhledem k přetrvávajícímu žalostnému stavu financí na BTK ELTE je nemožné získat jakékoli finanční prostředky na zakoupení nových publikací včetně překladů současné české beletrie do maďarštiny či objednání periodik (např. literárního časopisu Host).

V současné době na maďarském trhu není dostupná žádná moderní učebnice češtiny na bázi maďarštiny. Rovněž chybí jednosvazkový česko-maďarský/maďarsko-český slovník v klasickém rozsahu (přibližně 30 000 hesel). Co se týká slovníků, je možné využít pouze dvoudílný Maďarsko-český slovník od Ladislava Hradila (Academia, 2003) nebo dvoudílný Česko-maďarský slovník od Lászlá Dobossyho z roku 1960, který je však dostupný jen v antikvariátech, a navíc je již značně zastaralý.

Na českém trhu se nedávno objevily dva maďarsko-české obrázkové slovníky: 1000 maďarských slovíček, Edika 2012 a Ilustrovaný maďarsko-český slovník, Slovart 2013. Úplnou novinkou je kapesní slovník Maďarština - slovníček ...nejen pro začátečníky z nakladatelství Lingea, 2015.

O vytvoření nového velkého česko-maďarského slovníku se již dlouhá léta jedná. Byl vypracován podrobný plán na jeho zpracování, a přestože se v projektu angažovalo také Velvyslanectví ČR, není jasné, zda se tento finančně a časově náročný projekt podaří někdy prosadit a zrealizovat.

Pro samotnou výuku jsem v prvním ročníku používala 1. a 2. díl učebnice Basic Czech od Any Adamovičové doplněný o učebnici Čeština Expres od Lídy Holé a řadu vlastních materiálů. Pro domácí přípravu a samostatnou práci jsou vhodná také adaptovaná díla české literatury z dílny Lídy Holé a kol. (Czech Step by Step).

Ve druhém a třetím ročníku jsem používala moderně zpracovanou učebnici Česky krok za krokem 2 od autorské dvojice Pavla Bořilová – Lída Holá, včetně nově dostupných pracovních sešitů. Jako přípravu ke zkoušce (ale nejen k ní) jsem využívala dvě moderní učebnice češtiny Čeština pro cizince – úroveň B1 a Čeština pro cizince – úroveň B2, splňující požadavky a strukturu zkoušky B2 (CCE); dále pak soubory testů Připravujeme se k certifikované zkoušce z češtiny (CCE-B1, CCE-B2).

Pro magisterský studijní program jsem kromě vlastních materiálů využívala učebnice Čeština po život a Čeština pro život 2.

K procvičování gramatických jevů je dobře využitelná učebnice od Any Adamovičové Nebojte se češtiny, popř. Cvičení z české mluvnice pro cizince od Aleny Trnkové.

Aktivity na lektorátě nad rámec klasické výuky

Pro nás největší a hlavně časově nejnáročnější událostí tohoto roku bylo vydání sborníku z konference Od počátků k současnosti (1955– 2015) konané v minulém akademickém roce. Jelikož jsme na jeho vydání neměli žádné finanční prostředky, všechnu ediční i technickou práci jsme udělaly s kolegyní Janiec-Nyitrai samy. Doc. Fedoszov našel levnou tiskárnu a od Velvyslanectví České republiky získal prostředky na jeho vytištění.

Velice příjemnou událostí byla účast na Evropském jazykovém koktejlu baru, který se konal u příležitosti Evropského dne jazyků dne 23. září 2016. Využili jsme pozvání Českého centra a společně se studenty bohemistiky jsme pomohli umíchat speciální koktejl z oblíbených her, kvízů a soutěží o zajímavé ceny.

Kromě toho mohli zájemci v učebnách absolvovat i bleskové jazykové kurzy češtiny. Vše probíhalo v reprezentativních prostorách Italského kulturního institutu (Istituto Italiano di Cultura Budapest).

Dne 28. září 2016 se konalo setkání části Ústavu slavistiky a baltistiky BTK ELTE v rámci jednodenní konference v Pomázu.

Z řady dalších akcí, kterých jsme se zúčastnili, bych ráda zmínila několik následujících:

5. 10. 2016 se v Českém centru konal křest maďarského překladu knihy Petra Stančíka Mlýn na mumie, a to za účasti autora i překladatele. Součástí programu byl workshop Přelož to! #2 věnovaný uměleckému překladu z češtiny do maďarštiny, kde byly prezentovány možnosti získání grantů v rámci dotačního programu Ministerstva kultury ČR. Setkání se zúčastnili i samotní překladatelé, kteří zde své překlady vzniklé v průběhu roku 2016 uvedli a studenty s překladatelskou prací blíže obeznámili.

12. 10. 2016 moji kolegyně dr. Agnieszka Janiec-Nyitrai a Andor Mészáros přijali pozvání Tomáše Vašuta

a zúčastnili se konference konané u příležitosti 10 let češtiny na univerzitě v Szegedu.

V průběhu listopadu nás svojí návštěvou poctili pan prof. Miloš Zelenka z Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity a paní doc. Božena Bednaříková z Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Ve středu 7. prosince jsme se se studenty velice rádi zúčastnili české adventní veselice pořádané Českým centrem, která nabízela bohatý program od různých soutěží až po možnost zkusit si sami upéct vánoční cukroví.

15. prosince se uskutečnilo setkání studentů a pedagogů celé slavistiky na již tradičním vánočním večírku. Naši studenti pomáhali nejen při jeho organizaci, ale tvořili také nepřehlédnutelnou součást vánočního programu.

I v tomto roce jsme se se studenty přišli podívat na několik filmových představení v rámci Českého filmového karnevalu, který ve dnech 22.–26. února 2017 pořádalo České centrum jako každoročně v prostorách kina Toldi Mozi. Z uvedených snímků mezi studenty jednoznačně zvítězil film Učitelka v režii Jana Hřebejka.

S našimi studenty jsme také v roce 2017 pomáhali při konání 24. mezinárodního knižního veletrhu, který se konal ve dnech 20.–23. 4. Práce na českém stánku bylo tento rok opravdu hodně, jelikož čestným hostem veletrhu byly země Visegrádské čtyřky.

Dne 17. května jsme se s některými našimi studenty zúčastnili vyhlášení výsledků a předání ceny v rámci překladatelské soutěže Susany Roth pořádané Českými centry. V tomto roce byla vybrána ukázka z knihy Jezero od Bianky Bellové, která získala cenu roku v soutěži Magnesia Litera. O to víc mě mrzí, že nikdo ze studentů v sobě nenašel odvahu, aby se do soutěže přihlásil.

Další významnou akcí, na které se naši studenti spolupodíleli, byl 7. ročník konference mladých slavistů (11. 5.) pořádané Institutem slovanské filologie BTK ELTE v Budapešti. V tomto roce se konference zúčastnilo rekordních 116 studentů včetně zástupců z České republiky.

Spolupráce s Českým centrem Budapešť

Velkou pomocí při snaze o navázání maximálního kontaktu s českou kulturou a jejím prostřednictvím i s českým jazykem je výborná spolupráce s Českým centrem.

Jak je vidět z předchozího textu, je spolupráce s Českým centrem velice přínosnou nejen pro naše studenty (překladatelský a filmový seminář), ale i pro nás jako bohemistické pracoviště. Snažíme se tedy co nejvíce využívat možnosti navštěvovat všechny akce, které České centrum pořádá, a na řadě z nich i pomáhat s organizací či jakkoli jinak.

Další spolupráce s Českým centrem Budapešť spočívá ve výuce češtiny v rámci večerních jazykových kurzů, které se každoročně v Českém centru pořádají. V tomto roce jsem v rámci 3 trimestrů (od září do června) odučila 9 jazykových kurzů (6 hodin týdně). Jednalo se o studenty na úrovni úplných začátečníků, mírně pokročilých i pokročilých. České centrum se, stejně jako v minulém roce, rozhodlo uspořádat letní intenzivní kurz češtiny (7.–13. 8. 2017).

Historie pracoviště

Počátky bohemistiky v Maďarsku sahají do roku 1955, kdy byl na katedře slovanských jazyků budapešťské Univerzity Eötvöse Lóránda (ELTE) otevřen obor český jazyk a literatura. Vedoucím oboru se stal profesor László Dobossy. Později zde začaly vyučovat českou literaturu Ludmila Hankó-Břízová a Veronika Heé.

Podmínky pro lektora

Lektor má na ELTE podepsanou pracovní smlouvu, která je uzavírána na dobu určitou, standardně tedy na jeden akademický rok od 1. září do 31. srpna.

Co se týká samotných podmínek pro lektora, jak jsem již zmínila výše, má lektor samostatný stůl v pracovně, kterou sdílí s dalšími třemi kolegy a která zároveň slouží i jako učebna. Ubytování univerzita nezajišťuje, ale v případě, že si lektor najde a pronajme byt, je možné univerzitu požádat o příspěvek ve výši 60 000 Ft/měsíc – brutto (47 200 Ft netto), popř. 40 000 Ft/měsíc – brutto (31 500 Ft netto). Záleží na velikosti bytu. Uvedená částka činí max. 1/3 nákladů spojených s bydlením. Další nepříjemností je, že před podepsáním smlouvy musíte být zaregistrováni na cizinecké policii, což však nemůžete učinit, pokud se neprokážete smlouvou o zajištěném ubytování. Dále je nutné vyřídit si daňové číslo a kartičku zdravotní pojišťovny bez ohledu na kartu evropského pojištění. Při vyřizování všech těchto náležitostí je neocenitelnou pomoc paní sekretářky děkana, která má s touto agendou bohaté zkušenosti a navíc mluví anglicky. Vyřídit všechny tyto náležitosti je časově velice náročné, jelikož jednotlivé kroky jsou vzájemně podmíněné. Navíc doposud není vyřešena otázka týkající se odvodů sociálního a zdravotního pojištění do českého systému.

Závěrem bych však chtěla říci, že spolupráce s kolegy jak na češtině, tak i na ostatních západo či jihoslovanských jazycích je naprosto bezproblémová.

Na úplný závěr bych tedy ráda zmínila, že i přes různé nedostatky a obtíže, se kterými se lektor musí potýkat, jsou vztahy s nadřízenými, kolegy i ostatními pracovníky univerzity, především s panem doc. Fedoszovem a paní dr. Janiec-Nyitrai, naprosto korektní a bezkonfliktní.

V Budapešti 12. července 2017

Zuzana Muchová

